

CARTA APOSTÒLICA

PATRIS CORDE

DEL SANT PARE FRANCESC

AMB MOTIU DEL 150è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ DE SANT JOSEP COM A PATRÓ DE L'ESGLÉSIA UNIVERSAL

Amb cor de pare: així va estimar Josep a Jesús, anomenat als quatre Evangelis «*el fill de Josep*».¹

Els dos evangelistes que van evidenciar la figura de Josep, Mateu i Lluc, en fan poques referències, però les suficients per tal d'entendre quin tipus de pare va ser i la missió que la Providència li va confiar.

Sabem que va ser un humil fuster (cf. Mt 13,55), promès amb Maria (cf. Mt 1,18; Lc 1,27); un «home just» (Mt 1,19), sempre disposat a fer la voluntat de Déu manifestada en la seva Llei (cf. Lc 2,22.27.39) i a través dels quatre somnis que va tenir (cf. Mt 1,20; 2,13.19.22). Després d'un llarg i fatigós viatge de Natzaret a Betlem, va veure néixer el Messies en un pessebre, perquè «no havien trobat cap lloc a l'hostal» (Lc 2,7). Va ser testimoni de l'adoració dels pastors (cf. Lc 2,8-20) i dels Mags (cf. Mt 2,1-12), que representaven respectivament el poble d'Israel i els pobles pagans.

Va tenir la valentia d'assumir la paternitat legal de Jesús, a qui va donar el nom que li va revelar l'àngel: «Tu li posaràs el nom de Jesús, perquè ell salvarà dels pecats el seu poble» (Mt 1,21). Com ja se sap, als pobles antics posar un nom a una persona o a una cosa significava adquirir la pertinença, com va fer Adam en el relat del Gènesi (cf. 2,19-20).

Al temple, quaranta dies després del naixement, Josep, juntament amb la mare, va presentar el Nen al Senyor i va escoltar sorprès la profecia que Simeó va pronunciar sobre Jesús i Maria (cf. Lc 2,22-35). Per tal de protegir Jesús d'Herodes, va romandre a Egipte com a estranger (cf. Mt 2,13-18). De retorn a la seva terra, va viure de manera oculta al petit i desconegut poble de Natzaret, a Galilea —d'on, es deia: “No en pot sortir cap, de profeta” i “no en pot sortir res de bo” (cf. Jn 7,52; 1,46)—, lluny de Betlem, la seva ciutat d'origen, i de Jerusalem, on hi havia el temple. Quan, durant una peregrinació a Jerusalem, van perdre Jesús, que tenia dotze anys, ell i Maria el van buscar angoixats i el van trobar al temple mentre discutia amb els doctors de la llei (cf. Lc 2,41-50).

---

¹ Lc 4,22; Jn 6,42; cf. Mt 13,55; Mc 6,3.

Després de Maria, Mare de Déu, cap altre sant ocupa tant espai en el Magisteri pontifici com Josep, el seu espòs. Els meus predecessors han aprofundit en el missatge contingut en les poques dades transmises pels Evangelis per a destacar el seu paper central en la història de la salvació: el beat Pius IX el va declarar «Patrò de l'Església Catòlica»,² el venerable Pius XII el va presentar com a «Patrò dels treballadors»³ i sant Joan Pau II com a «Custodi del Redemptor».⁴ El poble l'invoca com a «Patrò de la bona mort».⁵

Per això, al complir-se cent cinquanta anys que el beat Pius IX, el 8 de desembre de 1870, el declarés com a *Patrò de l'Església Catòlica*, voldria —com diu Jesús— que «la boca parli del que sobreix del cor» (cf. Mt 12,34), per a compartir amb vosaltres algunes reflexions personals sobre aquesta figura extraordinària, tan propera a la nostra condició humana. Aquest desig ha crescut durant aquests mesos de pandèmia, en els quals podem experimentar, enmig de la crisi que ens està colpejant, que «les nostres vides estan teixides i sostingudes per persones comunes —correntment oblidades— que no apareixen en portades de diaris i de revistes, ni en les grans passarel·les de l'últim *show* però, sens dubte, estan escrivint avui els esdeveniments decisius de la nostra història: metges, infermers i infermeres, encarregats de reposar els productes als supermercats, netejadores, cuidadores, transportistes, forces de seguretat, voluntaris, preveres, religioses i tants però tants altres que han comprès que ningú no se salva sol. [...] Quanta gent cada dia demostra paciència i infon esperança, tenint cura de no sembrar pànic sinó corresponsabilitat. Quants pares, mares, avis i àvies, docents mostren als nostres infants, amb gestos petits i quotidians, com afrontar i transitar una crisi readaptant rutines, aixecant mirades i impulsant la pregària. Quantes persones preguen, ofereixen i intercedeixen pel bé de tots».⁶ Tots poden trobar en sant Josep —l'home que passa desapercebut, l'home de la presència diària, discreta i oculta— un intercessor, un suport i una guia en temps de dificultat. Sant Josep ens recorda que tots els que estan aparentment ocults o en «segona línia» tenen un protagonisme inigualable en la història de la salvació. A tots ells va dirigida una paraula de reconeixement i de gratitud.

1. *Pare estimat*

La grandesa de sant Josep consisteix en el fet que va ser l'espòs de Maria i el pare de Jesús. Com a tal, «va entrar al servei de tota l'economia de l'encarnació», com diu sant Joan Crisòstom.⁷

---

² S. Rituum Congreg., *Quemadmodum Deus* (8 desembre 1870): *ASS* 6 (1870-71), 194.

³ Cf. *Discurs a les Associacions cristianes de Treballadors italians amb motiu de la Solemnitat de sant Josep obrer* (1 maig 1955): *AAS* 47 (1955), 406.

⁴ Exhort. ap. *Redemptoris custos* (15 agost 1989): *AAS* 82 (1990), 5-34.

⁵ *Catecisme de l'Església Catòlica*, 1014.

⁶ *Meditació en temps de pandèmia* (27 març 2020): *L'Osservatore Romano*, ed. setmanal (3 abril 2020), p. 3.

⁷ *In Matth. Hom*, V, 3: *PG* 57, 58.

Sant Pau VI observa que la seva paternitat es va manifestar concretament «en haver fet de la seva vida un servei, un sacrifici al misteri de l'Encarnació i a la missió redemptora que li està unida; en haver utilitzat l'autoritat legal, que li corresponia en la Sagrada Família, per fer d'ella un do total de si mateix, de la seva vida, del seu treball; en haver convertit la seva vocació humana d'amor domèstic en l'oblació sobrehumana de si mateix, del seu cor i de tota capacitat en l'amor posat al servei del Messies nascut a casa seva».⁸

Pel seu paper en la història de la salvació, sant Josep és un pare que sempre ha estat estimat pel poble cristià, com ho demostra el fet que se li han dedicat nombroses esglésies a tot el món; que molts instituts religiosos, germandats i grups eclesials s'inspiren en la seva espiritualitat i porten el seu nom; i que des de fa segles se celebren en el seu honor diverses representacions sagrades. Molts sants i santes van tenir-li una gran devoció, entre ells Teresa d'Àvila, qui el va prendre com advocat i intercessor, encomanant-se molt a ell i rebent totes les gràcies que li demanava. Encoratjada per la seva experiència, la santa persuadia altres perquè li fossin devots.⁹

A tots els llibres de pregàries hi ha alguna pregària a sant Josep. Invocacions particulars que li són dirigides tots els dimecres i especialment durant tot el mes de març, tradicionalment dedicat a ell.¹⁰

La confiança del poble en sant Josep es resumeix en l'expressió *Ite ad Ioseph*, que fa referència al temps de fam a Egipte, quan la gent demanava pa al faraó i ell els contestava que anessin a trobar Josep i fessin tot el que ell els digués (Gn 41,55). Es tractava de Josep el fill de Jacob, a qui els seus germans van vendre per enveja (cf. Gn 37,11-28) i que —seguint el relat bíblic— es va convertir posteriorment en virrei d'Egipte (cf. Gn 41,41-44).

Com a descendent de David (cf. Mt 1,16.20), de l'arrel del qual devia brollar Jesús segons la promesa feta a David pel profeta Natan (cf. 2 Sa 7), i com a espòs de Maria de Natzaret, sant Josep és la peça que uneix l'Antic i el Nou Testament.

---

⁸ *Homilia* (19 març 1966): *Insegnamenti di Paolo VI*, IV (1966), 110.

⁹ Cf. *Llibre de la vida*, 6, 6-8.

¹⁰ Tots els dies, durant més de quaranta anys, després de Laudes, recito una pregària a sant Josep presa d'un llibre de devocions francès del segle XIX, de la Congregació de les Religioses de Jesús i Maria, que expressa devoció, confiança i un cert repte a sant Josep: «Gloriós patriarca sant Josep, el poder del qual sap fer possibles les coses impossibles, veniu al meu auxili en aquests moments d'angoixa i dificultat. Preneu sota la vostra protecció les situacions tan greus i difícils que us confio, perquè tinguin una bona solució. Estimat Pare meu, tota la meva confiança està posada en vós. Que no es digui que us hagi invocat en va i, com que ho podeu fer tot amb Jesús i Maria, mostreu-me que la vostra bondat és tan gran com el vostre poder. Amén».

2. Pare en la tendresa

Josep va veure progressar Jesús dia rere dia «en enteniment i com es guanyava el favor de Déu i dels homes» (Lc 2,52). Com va fer el Senyor amb Israel, així ell «va ensenyar-lo a caminar i l'agafava pels braços: feia com els qui prenen un infantó i se l'acosten a la cara, o s'inclinava per donar-los l'aliment» (cf. Os 11,3-4).

Jesús va veure la tendresa de Déu en Josep: «Com un pare s'apiada dels seus fills, el Senyor s'apiada dels fidels» (Sl 103,13).

A la sinagoga, durant la pregària dels Salms, Josep certament haurà escoltat el ressò que el Déu d'Israel és un Déu de tendresa,¹¹ que és bo per a tothom i que «estima entranyablement tot el que ell ha creat» (Sl 145,9).

La història de la salvació es compleix creient «contra tota esperança» (Rm 4,18) a través de les nostres febleses. Moltes vegades pensem que Déu es basa només en la part bona i vencedora de nosaltres, quan en realitat la majoria dels seus designis es realitzen a través i malgrat la nostra debilitat. Això és el que fa que sant Pau digui: «Perquè no m'enorgulleixi, m'ha estat clavada una espina a la carn: és un enviat de Satanàs que em bufeteja perquè no m'enorgulleixi. He demanat tres vegades al Senyor que me n'alliberi, però ell m'ha donat aquesta resposta: “En tens prou amb la meua gràcia. El meu poder ressalta més, com més febles són les teves forces”» (2 Co 12,7-9).

Si aquesta és la perspectiva de l'economia de la salvació, hem d'aprendre a acceptar la nostra feblesa amb intensa tendresa.¹²

El Maligne ens fa mirar la nostra fragilitat amb un judici negatiu, mentre que l'Esperit la treu a la llum amb tendresa. La tendresa és la millor manera per a tocar allò que és fràgil en nosaltres. El dit que assenyala i el judici que fem dels altres són sovint un signe de la nostra incapacitat per acceptar la nostra pròpia feblesa, la nostra pròpia fragilitat. Només la tendresa ens salvarà de l'obra de l'Acusador (cf. Ap 12,10). Per aquesta raó és important trobar-nos amb la Misericòrdia de Déu, especialment en el sagrament de la Reconciliació, tenint una experiència de veritat i tendresa. Paradoxalment, fins i tot el Maligne pot dir-nos la veritat, però, si ho fa, és per a condemnar-nos. Sabem, però, que la Veritat que ve de Déu no ens condemna, sinó que ens acull, ens abraça, ens sosté, ens perdona. La Veritat sempre se'ns presenta com el Pare misericordiós de la paràbola (cf. Lc 15,11-32): ve al nostre encontre, ens retorna la dignitat, ens posa novament dempeus, celebra amb nosaltres, perquè «aquest fill meu era mort i ha tornat a la vida, estava perdut i l'hem trobat» (v. 24).

---

¹¹ Cf. Dt 4,31; Sl 69,17; 78,38; 86,5; 111,4; 116,5; Jr 31,20.

¹² Cf. Exhort. ap. *Evangelii gaudium* (24 novembre 2013), 88, 288: AAS 105 (2013), 1057, 1136-1137.

També a través de l'angoixa de Josep passa la voluntat de Déu, la seva història, el seu projecte. Així, Josep ens ensenya que tenir fe en Déu inclou a més creure que Ell pot actuar fins i tot a través de les nostres pors, de les nostres fragilitats, de la nostra feblesa. I ens ensenya que, enmig de les tempestes de la vida, no hem de tenir por de cedir a Déu el timó de la nostra barca. A vegades, nosaltres voldríem tenir-ho tot sota control, però Ell té sempre una mirada més àmplia.

3. Pare en l'obediència

Així com Déu va fer amb Maria que li va manifestar el seu pla de salvació, també a Josep li va revelar els seus designis i ho va fer a través de somnis que, en la Bíblia, com en tots els pobles antics, eren considerats un dels mitjans pels quals Déu manifestava la seva voluntat.¹³

Josep estava molt angoixat per l'embaràs incompreensible de Maria; no volia «difamar-la públicament»,¹⁴ però va decidir «desfer en secret l'acord matrimonial» (Mt 1,19). En el primer somni l'àngel el va ajudar a resoldre el seu greu dilema: «No tinguis por de prendre Maria, la teva esposa, a casa teva: el fruit que ella ha concebut és obra de l'Esperit Sant. Tindrà un fill, i li posaràs el nom de Jesús, perquè ell salvarà dels pecats el seu poble» (Mt 1,20-21). La seva resposta va ser immediata: «Quan Josep es despertà, va fer el que l'àngel del Senyor li havia manat» (Mt 1,24). Amb l'obediència va superar el seu drama i va salvar Maria.

En el segon somni l'àngel va ordenar a Josep: «Lleva't, pren el nen i la seva mare, fuig cap a Egipte i queda-t'hi fins que jo t'ho digui, perquè Herodes buscarà l'infant per matar-lo» (Mt 2,13). Josep no va dubtar en obeir, sense qüestionar-se sobre les dificultats que podia trobar: «Es llevà, prengué de nit el nen i la seva mare, se'n va anar cap a Egipte i s'hi quedà fins a la mort d'Herodes» (Mt 2,14-15).

A Egipte, Josep va esperar amb confiança i paciència l'avís promès per l'àngel per a retornar al seu país. I quan en un tercer somni el missatger diví, després d'haver-lo informat que els que intentaven matar el nen havien mort, li ordenà que es llevés, que prengué el nen i la seva mare i que tornés al país d'Israel (cf. Mt 2,19-20), ell un cop més va obeir sense vacil·lar: «Es llevà, prengué el nen i la seva mare i va tornar al país d'Israel» (Mt 2,21).

Però durant el viatge de tornada, «quan va sentir a dir que Arquelau regnava a Judea en lloc del seu pare Herodes, tingué por d'anar-hi. Advertit en somnis —i és la quarta vegada que va succeir—, es retirà a la regió de Galilea i se n'anà a viure en un poble anomenat Natzaret» (Mt 2,22-23).

---

¹³ Cf. Gn 20,3; 28,12; 31,11.24; 40,8; 41,1-32; Nm 12,6; 1 Sa 3,3-10; Dn 2; 4; Jb 33,15.

¹⁴ En aquests casos estava prevista la lapidació (cf. Dt 22,20-21).

L'evangelista Lluc, per part seva, va relatar que Josep va afrontar el llarg i incòmode viatge de Natzaret a Betlem, segons la llei del cens de l'emperador Cèsar August, per a empadronar-se a la seva ciutat d'origen. I va ser precisament en aquesta circumstància que Jesús va néixer i va ser assentat en el cens de l'Imperi, com tots els altres nens (cf. Lc 2,1-7).

Sant Lluc, en particular, es va preocupar de ressaltar que els pares de Jesús observaven totes les prescripcions de la llei: els ritus de la circumcisió de Jesús, de la purificació de Maria després del part, de la presentació del primogènit a Déu (cf. 2,21-24).¹⁵

A cada circumstància de la seva vida, Josep va saber pronunciar el seu "*fiat*", com Maria a l'Anunciació i Jesús a Getsemaní.

Josep, en el seu paper de cap de família, va ensenyar Jesús a ser submís als seus pares, segons el manament de Déu (cf. Ex 20,12).

En la vida oculta de Natzaret, sota la guia de Josep, Jesús va aprendre a fer la voluntat del Pare. Aquesta voluntat es va transformar en el seu aliment diari (cf. Jn 4,34). Fins i tot en el moment més difícil de la seva vida, que va ser a Getsemaní, va preferir fer la voluntat del Pare i no la seva¹⁶ i es va fer «obedient fins a la mort [...] de creu» (Fl 2,8). Per això, l'autor de la Carta als Hebreus conclou que Jesús «aprengué en els sofriments què és obeir» (5,8).

Tots aquests esdeveniments mostren que Josep «ha estat cridat per Déu per a servir directament la persona i la missió de Jesús mitjançant l'exercici de la seva paternitat; d'aquesta manera ell coopera en la plenitud dels temps en el gran misteri de la redempció i és veritablement "ministre de la salvació"».¹⁷

4. Pare en l'acolliment

Josep va acollir Maria sense posar condicions prèvies. Va confiar en les paraules de l'àngel. «La noblesa del seu cor el fa supeditar a la caritat allò après per llei; i avui, en aquest món on la violència psicològica, verbal i física sobre la dona és patent, Josep es presenta com a figura d'home respectuós, delicat que, tot i no tenir tota la informació, es decideix per la fama, dignitat i vida de Maria. I, en el seu dubte de com fer el que fos millor, Déu el va ajudar a optar il·luminant el seu judici».¹⁸

---

¹⁵ Cf. Lv 12,1-8; Ex 13,2.

¹⁶ Cf. Mt 26,39; Mc 14,36; Lc 22,42.

¹⁷ S. Joan Pau II, Exhort. ap. *Redemptoris custos* (15 agost 1989), 8: AAS 82 (1990), 14.

¹⁸ *Homilia en la Santa Missa amb beatificacions*, Villavicencio – Colòmbia (8 setembre 2017): AAS 109 (2017), 1061.

Moltes vegades passen fets a la nostra vida el significat dels quals no entenem. La nostra primera reacció és sovint de decepció i rebel·lió. Josep deixa de banda els seus raonaments per a donar pas a allò que esdevé i, per més misteriós que li sembli, ho acull, assumeix la responsabilitat i es reconcilia amb la seva pròpia història. Si no ens reconciliem amb la nostra història, ni tan sols podrem donar el pas següent, perquè sempre serem presoners de les nostres expectatives i de les consegüents decepcions.

La vida espiritual de Josep no ens mostra una via que *explica*, sinó una via que *acull*. Només a partir d'aquesta acollida, d'aquesta reconciliació, podem també intuir una història més gran, un significat més profund. Semblen fer-se ressò les paraules ardents de Job que, davant la invitació de la seva esposa a rebel·lar-se contra tot el mal que li succeïa, va respondre: «Acceptem els béns com un do de Déu, i no hem d'acceptar els mals?» (Jb 2,10).

Josep no és un home que es resigna passivament. És un protagonista valent i fort. L'acolliment és una manera per la qual es manifesta a la nostra vida el do de la fortalesa que ens ve de l'Esperit Sant. Només el Senyor pot donar-nos la força per acollir la vida tal com és, per fer lloc fins i tot a aquella part contradictòria, inesperada i decebedora de l'existència.

La vinguda de Jesús enmig nostre és un regal del Pare, perquè cadascú pugui reconciliar-se amb la carn de la seva pròpia història, encara que no l'entengui del tot.

Com va dir Déu al nostre sant: «Josep, fill de David, no tinguis por» (Mt 1,20), sembla que també ens ho repeteix a nosaltres: “No tingueu por!”. Hem de deixar de banda la nostra ira i decepció, i fer espai —sense cap resignació mundana i amb una fortalesa plena d'esperança— a allò que no hem escollit, però que es fa present. Acollir la vida d'aquesta manera ens introdueix a un significat ocult. La vida de cadascun de nosaltres pot començar de nou miraculosament, si trobem la valentia per a viure-la segons el que ens diu l'Evangeli. I no importa si ara tot sembla haver pres un rumb equivocat i si algunes qüestions són irreversibles. Déu pot fer que les flors brollin entre les roques. Fins i tot si la nostra consciència ens retreu alguna cosa, Ell «és més gran que la nostra consciència i ho sap tot» (1 Jn 3,20).

El realisme cristià, que no rebutja res del que existeix, torna un cop més. La realitat, en la seva misteriosa irreductibilitat i complexitat, és portadora d'un sentit de l'existència amb les seves llums i ombres. Això fa que l'apòstol Pau afirmi: «Sabem que Déu ho disposa tot en bé dels qui l'estimen» (Rm 8,28). I sant Agustí afegeix: «També el que anomenem mal (*etiam illud quod malum dicitur*)».¹⁹ En aquesta perspectiva general, la fe dona sentit a cada esdeveniment feliç o trist.

Aleshores, lluny de nosaltres el pensament que creure significa trobar solucions fàcils que consolen. La fe que Crist ens va ensenyar és, en canvi, la que veiem en sant Josep,

---

¹⁹ *Enchiridion de fide, spe et caritate*, 3.11: PL 40, 236.

que no va buscar dreces, sinó que va afrontar “amb els ulls oberts” el que li esdevenia, assumint la responsabilitat en primera persona.

L'acolliment de Josep ens convida a acollir els altres, sense exclusions, tal com són, amb preferència pels febles, perquè Déu escull els qui són febles (cf. 1 Co 1,27), és «pare d'orfes, defensor de viudes (Sl 68,6) i ens mana estimar l'estranger.²⁰ Vull imaginar que de les actituds de Josep, Jesús va prendre l'exemple per a la paràbola del fill pròdig i el pare misericordiós (cf. Lc 15,11-32).

5. Pare del coratge creatiu

Si la primera etapa de tota veritable guarició interior és acollir la pròpia història, és a dir, fer espai dins nostre fins i tot per allò que no hem escollit en la nostra vida, necessitem afegir una altra característica important: el coratge creatiu. Aquest sorgeix especialment quan trobem dificultats. De fet, quan ens enfrontem a un problema podem aturar-nos i abaixar els braços, o podem enginyar-nos-les d'alguna manera. A vegades les dificultats són precisament les que treuen a relluir recursos en cadascú de nosaltres que ni tan sols pensàvem que teníem.

Moltes vegades, llegint els “Evangelis de la infantesa”, ens preguntem per què Déu no va intervenir directament i clara. Però Déu actua a través d'esdeveniments i persones. Josep era l'home per mitjà del qual Déu es va ocupar dels inicis de la història de la redempció. Ell era el veritable “miracle” amb el que Déu va salvar el Nen i la seva mare. El cel va intervenir confiant en el coratge creatiu d'aquest home, que quan va arribar a Betlem i no va trobar lloc on Maria pogués donar a llum, es va instal·lar en una establia i la va arreglar fins a convertir-la en un lloc el més acollidor possible pel Fill de Déu que venia al món (cf. Lc 2,6-7). Davant el perill imminent d'Herodes, que volia matar el Nen, Josep va ser alertat un cop més en un somni per a protegir-lo, i enmig de la nit va organitzar la fugida a Egipte (cf. Mt 2,13-14).

D'una lectura superficial d'aquests relats hom podria tenir sempre la impressió que el món està a mercè dels forts i dels poderosos, però la “bona notícia” de l'Evangelí consisteix en mostrar com, malgrat l'arrogància i la violència dels governants terrenals, Déu sempre troba un camí per a complir el seu pla de salvació. Fins i tot la nostra vida sembla a vegades que està en mans de forces superiors, però l'Evangelí ens diu que Déu sempre aconsegueix salvar el que és important, amb la condició que tinguem el mateix coratge creatiu del fuster de Natzaret, que sabia transformar un problema en una oportunitat, anteposant sempre la confiança en la Providència.

Si a vegades sembla que Déu no ens ajuda, no significa que ens hagi abandonat, sinó que confia en nosaltres, en el que podem planejar, inventar, trobar.

---

²⁰ Cf. Dt 10,19; Ex 22,20-22; Lc 10,29-37.

És el mateix coratge creatiu que van mostrar els amics del paralític que, per a presentar-lo a Jesús, el baixaren del sostre (cf. Lc 5,17-26). La dificultat no va aturar l'audàcia i l'obstinació d'aquells amics. Ells estaven convençuts que Jesús podia guarir el malalt i buscaven d'entrar-lo i posar-lo davant d'ell, «però amb tanta gent no sabien per on fer-ho. Pujaren, doncs, a la teulada, tragueren algunes teules i van baixar aquell home amb la llitera al mig, fins al davant de Jesús. Jesús, en veure la fe d'aquella gent, digué: “Home, els teus pecats et són perdonats”» (vv. 19-20). Jesús va reconèixer la fe creativa amb la qual aquells homes van tractar de portar-li el seu amic malalt.

L'Evangelí no dona cap informació sobre el temps en què Maria, Josep i el Nen van estar-se a Egipte. Però el que és cert és que van tenir necessitat de menjar, de trobar una casa, una feina. No fa falta molta imaginació per a omplir el silenci de l'Evangelí pel que fa a això. La Sagrada Família va haver d'afrontar problemes concrets com totes les altres famílies, com molts dels nostres germans i germanes emigrants que fins i tot avui arriquen les seves vides forçats per les adversitats i la fam. En aquest sentit, crec que sant Josep és realment un sant patró especial per a tots aquells que han de deixar la seva terra a causa de la guerra, l'odi, la persecució i la misèria.

Al final de cada relat en el qual Josep és el protagonista, l'Evangelí assenyala que ell es va llevar, va prendre el Nen i la seva mare i va fer el que Déu li havia manat (cf. Mt 1,24; 2,14.21). De fet, Jesús i Maria, la seva mare, són el tresor més preuat de la nostra fe.²¹

En el pla de salvació no es pot separar el Fill de la Mare, d'aquella que «va avançar en la peregrinació de la fe i va mantenir fidelment la seva unió amb el seu Fill fins a la creu».²²

Cal que ens preguntem sempre si estem protegint amb totes les nostres forces Jesús i Maria, que estan misteriosament confiats a la nostra responsabilitat, a la nostra cura, a la nostra custòdia. El Fill del Totpoderós ve al món assumint una condició de gran debilitat. Necessita de Josep per a ser defensat, protegit, cuidat, criat. Déu confia en aquest home, de la mateixa manera que ho fa Maria, que troba en Josep no només el qui vol salvar la seva vida, sinó el qui sempre vetllarà per ella i per l'Infant. En aquest sentit, sant Josep no pot deixar de ser el Custodi de l'Església, perquè l'Església és l'extensió del Cos de Crist en la història, i al mateix temps en la maternitat de l'Església es manifesta la maternitat de Maria.²³ Josep, alhora que continua protegint l'Església, segueix emparant *el Nen i la seva mare*, i nosaltres també, estimant l'Església, continuem estimant *el Nen i la seva mare*.

---

²¹ Cf. S. Rituum Congreg., *Quemadmodum Deus* (8 desembre 1870): ASS 6 (1870-71), 193; B. Pius IX, Carta ap. *Inclytum Patriarcham* (7 julio 1871): *l.c.*, 324-327.

²² Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 58.

²³ Cf. *Catecisme de l'Església Catòlica*, 963-970.

Aquest Nen és el que dirà: «Us ho asseguro: tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu» (Mt 25,40). Així, cada persona necessitada, cada pobre, cada persona que pateix, cada moribund, cada estranger, cada presoner, cada malalt són “el Nen” que Josep continua custodiant. Per això s'invoca sant Josep com a protector dels indigents, els necessitats, els exiliats, els afligits, els pobres, els moribunds. I és pel mateix que l'Església no pot deixar d'estimar els més petits, perquè Jesús ha posat en ells la seva preferència, s'identifica personalment amb ells. Hem d'aprendre de Josep la mateixa cura i responsabilitat: estimar el Nen i la seva mare; estimar els sagraments i la caritat; estimar l'Església i els pobres. En cadascuna d'aquestes realitats hi ha sempre *el Nen i la seva mare*.

6. Pare treballador

Un aspecte que caracteritza a sant Josep i que s'ha destacat des de l'època de la primera Encíclica social, la *Rerum novarum* de Lleó XIII, és la seva relació amb el treball. Sant Josep era un fuster que treballava honestament per tal d'assegurar la manutenció de la seva família. D'ell, Jesús va aprendre el valor, la dignitat i l'alegria del que significa menjar el pa que és fruit del propi treball.

En la nostra època actual, en la que el treball sembla haver tornat a representar una urgent qüestió social i la desocupació arriba de vegades a nivells impressionants, fins i tot en aquelles nacions en les que durant dècades s'ha experimentat un cert benestar, és necessari, amb una consciència renovada, comprendre el significat del treball que dona dignitat i del qual el nostre sant és un patró exemplar.

El treball es converteix en participació en l'obra mateixa de la salvació, en oportunitat per accelerar l'adveniment del Regne, per a desenvolupar les pròpies potencialitats i qualitats, posant-les al servei de la societat i de la comunió. El treball es converteix en ocasió de realització no només per a un mateix, sinó sobretot per aquell nucli original de la societat que és la família. Una família que no té feina està més exposada a dificultats, tensions, fractures i fins i tot a la desesperada i desesperant temptació de la dissolució. Com podríem parlar de dignitat humana sense comprometre'ns per tal que tots i cada un tinguin la possibilitat d'una manutenció digna?

La persona que treballa, sigui quina sigui la seva tasca, col·labora amb Déu mateix, es converteix una mica en creador del món que ens envolta. La crisi del nostre temps, que és una crisi econòmica, social, cultural i espiritual, pot representar per a tots una crida a redescobrir el significat, la importància i la necessitat del treball per a donar lloc a una nova “normalitat” en la que ningú quedi exclòs. L'obra de sant Josep ens recorda que el mateix Déu fet home no va menysprear el treball. La pèrdua de feina que afecta tants germans i germanes, i que ha augmentat en els últims temps degut a la pandèmia del Covid-19, ha de ser una crida a revisar les nostres prioritats. Implorem sant Josep obrer perquè trobem camins que ens portin a dir: Cap jove, cap persona, cap família sense feina!

7. Pare a l'ombra

L'escriptor polac Jan Dobraczyński, al seu llibre *L'ombra del Pare*,²⁴ va novel·lar la vida de sant Josep. Amb la imatge evocadora de l'ombra defineix la figura de Josep, que per a Jesús és l'ombra del Pare celestial a la terra: l'auxilia, el protegeix, no s'aparta mai del seu costat per tal de seguir els seus passos. Pensem en allò que Moisès recorda a Israel: «Durant tot el camí que heu fet pel desert fins a arribar en aquest lloc, el Senyor, el vostre Déu, us ha portat a coll com un pare hi porta el seu fill» (Dt 1,31). Així Josep va exercitar la paternitat durant tota la seva vida.²⁵

Ningú neix pare, sinó que se'n fa. I no se'n fa només per portar un fill al món, sinó per fer-se'n càrrec responsablement. Totes les vegades que algú assumeix la responsabilitat de la vida d'un altre, en cert sentit exercita la paternitat cap a ell.

En la societat del nostre temps, els infants sovint sembla que no tinguin pare. També l'Església d'avui dia necessita pares. L'amonestació dirigida per sant Pau als Corintis és sempre oportuna: «De fet, encara que tinguéssiu deu mil guies en Crist, no teniu molts pares» (1 Co 4,15); i cada prevere o bisbe hauria de poder dir com l'Apòstol: «Soc jo qui, en anunciar-vos l'evangeli, us vaig engendrar en Jesucrist» (ibíd.). I als Gàlates els diu: «Fills meus, sento dolors de part com si us tornés a infantar, i no els acabaré fins que Crist no quedi format en vosaltres» (4,19).

Ser pare significa introduir el nen en l'experiència de la vida, en la realitat. No per a retenir-lo, no per a empresonar-lo, no per a posseir-lo, sinó per a fer-lo capaç d'escollir, de ser lliure, de sortir. Potser per aquesta raó la tradició també li ha posat a Josep, juntament a l'apel·latiu de pare, el de "castíssim". No és una indicació merament afectiva, sinó la síntesi d'una actitud que expressa allò contrari a posseir. La castedat es troba en ser lliures de l'afany de posseir en tots els àmbits de la vida. Només quan un amor és cast és un veritable amor. L'amor que vol posseir, al final, sempre es torna perillós, empresona, sufoca, fa infeliç. Déu mateix va estimar l'home amb amor cast, deixant-lo lliure fins i tot per equivocar-se i posar-se en contra seva. La lògica de l'amor és sempre una lògica de llibertat, i Josep va ser capaç d'estimar d'una manera extraordinàriament lliure. Mai no es va posar al centre. Va saber com descentrar-se, per a posar Maria i Jesús en el centre de la seva vida.

La felicitat de Josep no està en la lògica de l'auto-sacrifici, sinó en el do de si mateix. Mai no es percep en aquest home la frustració, sinó només la confiança. El seu silenci persistent no contempla queixes, sinó gestos concrets de confiança. El món necessita pares, rebutja els amos, és a dir: rebutja els qui volen usar la possessió de l'altre per a omplir el seu propi buit; refusa els qui confonen autoritat amb autoritarisme, servei amb servilisme, confrontació amb opressió, caritat amb assistencialisme, força amb

---

²⁴ Edició original: *Cień Ojca*, Varsòvia 1977.

²⁵ Cf. S. Joan Pau II, Exhort. ap. *Redemptoris custos*, 7-8: AAS 82 (1990), 12-16.

destrucció. Tota vocació veritable neix del do de si mateix, que és la maduració del simple sacrifici. També en el sacerdocí i la vida consagrada es requereix aquest tipus de maduresa. Quan una vocació, ja sigui a la vida matrimonial, cèlibe o virginal, no arriba a la maduresa de l'entrega de si mateixa aturant-se només en la lògica del sacrifici, aleshores en lloc de convertir-se en signe de la bellesa i l'alegria de l'amor corre el risc d'expressar infelicitat, tristesa i frustració.

La paternitat que refusa la temptació de viure la vida dels fills està sempre oberta a nous espais. Cada infant duu sempre amb si mateix un misteri, quelcom inèdit que només pot ser revelat amb l'ajuda d'un pare que respecti la seva llibertat. Un pare que és conscient que completa la seva acció educativa i que viu plenament la seva paternitat només quan s'ha fet "inútil", quan veu que el fill ha aconseguit ser autònom i camina sol pels camins de la vida, quan es posa en la situació de Josep, que sempre va saber que el Nen no era seu, sinó que simplement havia estat confiat a la seva cura. Després de tot, això és el que Jesús suggereix quan diu: «No doneu a ningú el nom de "pare" aquí a la terra, perquè de pare només en teniu un, que és el del cel» (Mt 23,9).

Sempre que ens trobem en la condició d'exercir la paternitat, hem de recordar que no és mai un exercici de possessió, sinó un "signe" que ens evoca una paternitat superior. En cert sentit, tots ens trobem en la condició de Josep: ombra de l'únic Pare celestial, que «fa sortir el sol sobre bons i dolents i fa ploure sobre justos i injustos» (Mt 5,45); i ombra que segueix el Fill.

* * *

«Lleva't, pren el nen i la seva mare» (Mt 2,13), va dir Déu a sant Josep.

L'objectiu d'aquesta Carta apostòlica és que creixi l'amor a aquest gran sant, per a ser impulsats a implorar la seva intercessió i imitar les seves virtuts, com també la seva resolució.

En efecte, la missió específica dels sants no és només la de concedir miracles i gràcies, sinó la d'intercedir per nosaltres davant Déu, com ho van fer Abraham²⁶ i Moisès,²⁷ com ho fa Jesús, «únic mitjancer» (1 Tm 2,5), que és el nostre «defensor» davant Déu Pare (1 Jn 2,1), «ja que viu per sempre intercedint a favor d'ells» (He 7,25; cf. Rm 8,34).

Els sants ajuden tots els fidels «a la plenitud de la vida cristiana i a la perfecció de la caritat».²⁸ La seva vida és una prova concreta que és possible viure l'Evangelí.

---

²⁶ Cf. Gn 18,23-32.

²⁷ Cf. Ex 17,8-13; 32,30-35.

²⁸ Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 42.

Jesús va dir: «Accepteu el meu jou i feu-vos deixebles meus, que soc benèvol i humil de cor» (Mt 11,29), i ells alhora són exemples de vida a imitar. Sant Pau va exhortar explícitament: «Sigueu imitadors meus» (1 Co 4,16).²⁹ Sant Josep ho va dir a través del seu eloqüent silenci.

Davant l'exemple de tants sants i santes, sant Agustí es va preguntar: «No podràs fer tu el mateix que aquests i aquestes?». I així va arribar a la conversió definitiva exclamant: «Et vaig estimar tard, bellesa tan antiga i tan nova!».³⁰

No queda res més que implorar a sant Josep la gràcia de les gràcies: la nostra conversió.

Dirigim a ell la nostra pregària:

*Salve, custodi del Redemptor
i espòs de la Verge Maria.
A vós Déu us confià el seu Fill,
en vós Maria va dipositar la seva confiança,
amb vós Crist es va forjar com a home.
Oh, benaurat Josep,
mostreu-vos també pare per a nosaltres
i guieu-nos en el camí de la vida.
Obtingueu-nos gràcia, misericòrdia i coratge,
i defenseu-nos de tot mal. Amén.*

Roma, a Sant Joan del Laterà, 8 de desembre, Solemnitat de la Immaculada Concepció de la Benaurada Verge Maria, de l'any 2020, vuitè del meu pontificat.

Francesc

---

²⁹ Cf. 1 Co 11,1; Fl 3,17; 1 Te 1,6.

³⁰ *Confessions*, 8, 11, 27: PL 32, 761; 10, 27, 38: PL 32, 795.